

İLKÖĞRETİM OKULLARINDAKİ GÖRSEL SANATLAR DERSİ ÖĞRETMENLERİ VE FİZİKİ ALTYAPI STANDARTLARINA YÖNELİK BİR DURUM DEĞERLENDİRMESİ

Öğr. Gör. Dr. Uğur ATAN Öğr. Gör. Ahmet DALKIRAN
Selçuk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi

Özet

Bu araştırmanın amacı, ilköğretim okullarında görsel sanatlar dersini veren öğretmenlerle, dersin verildiği eğitim ortamlarının, standartlara ne derece uyduğunu durum tespiti yaparak tartışmaktır. Araştırmada nitel yöntemlerden yararlanılmıştır. Bu kapsamda görüşme, gözlem ve doküman incelemesi yapılmıştır. Çalışma, iki farklı bölgede ikisi kamu, ikisi de özel ilköğretim okulu olmak üzere toplam dört ilköğretim okulu ile sınırlanmıştır.

Araştırma sonucunda, okulların fiziki standartlarına ilişkin olarak, genelde görsel sanat eğitimi için ayrılmış dersliklerin olmadığı, normal dersliklerin bu ders için yetersiz kaldığı, özel havalandırma tertibatlarının bulunmadığı, derslikte öğrenci başına düşen 1.50 m² lik alanın oluşturulmadığı, dersliklerin malzeme giriş çıkışlarının kolaylığı açısından uygun yerlerde planlanmadığı tespit edilmiştir. Öğretmenlerin standartları sağlamadaki yeterlilik durumlarında ise, görsel sanat eğitimi dersine yönelik bulgu ve görüşlerini ilgili eğitim politikacıları ve planlamacılarıyla paylaşmadıkları, öğrencilerinin sanatsal gelişimleri konusunda velilerle sınırlı bir diyalog içinde oldukları, konu ile ilgili anlatımlar için gerekli olan öğretim yöntemlerini kullanmada yetersiz kaldıkları gözlenmiştir.

Sonuç olarak, devlet ve özel eğitim kurumlarında fiziki standartlara uygunluk, öğretmen ve öğrenci etkileşiminde, öğretmenlerin işlerini istekli bir şekilde yapmalarında, öğretmenlerin kendi yeterliliklerini geliştirme çabalarında ve eğitim-öğretim sürecinde daha da başarılı sonuçlar doğurabilir.

Anahtar Sözcükler: Sanat eğitimi, standart, öğretmen yeterliliği.

A STUDY INTO THE EVALUATION OF CONDITIONS RELATED WITH PHYSICAL INFRASTRUCTURE STANDARDS AND VISUAL ARTS TEACHERS IN PRIMARY SCHOOLS

Abstract

The aim of this study is to evaluate to what extent the visual arts teachers and the physical conditions of classrooms meet the standards by assessing the related data. The qualitative data gathering method, which involved interviews, observations and document examination, was used in the study. The study was carried out at four different schools from two different regions. Two of the schools were public schools while the other two were private.

As a result of the study, it was found that the schools, generally, did not have special rooms reserved for art education and the conventional classrooms were not suitable for art education because of the facts that they lacked in air-conditioning units, 1.50 m² space per student was not found in those classrooms and their locations were not properly designed for carrying the materials in and out. As regards the proficiency of art teachers, it was observed that the teachers did not share their views and findings related to art education with education planners and policy-makers, they had limited dialogue with the parents on the artistic development of their students, and they were inefficient at using the necessary teaching methods related with their branches.

Consequently, it can be said that the proper physical conditions at public and private schools can bring about such successful results in education process as the interaction between teachers and students and the willingness of teachers for their jobs as well as their efforts to develop themselves.

Key words: Art education, standard, teacher proficiency

GİRİŞ

Bazı toplumların bilgi toplumuna geçtiği bazılarının da geçiş sıkıntıları yaşadığı günümüzde “eğitim kurumları” merkezdeki yerini korumaktadır. Hatta hızlı değişim ve paradigmatik dönüşümler, eskiye nazaran eğitimi daha da önemli hale getirmiştir. Bu yüzden eğitim kurumları çağın ve paradigmanın gereği olarak “vizyonlarını, misyonlarını ve standartlarını” belirlemek veya belirli olan standartları yerine getirmek durumundadırlar.

Vizyon, kelime anlamıyla görüş, görme kuvveti, geleceği kestirebilme gücü ve hayal gücü gibi anlamlara gelmektedir. Vizyon geleceğe yönelik bakış açısını ifade etmek için de kullanılmaktadır. Bir diğer ifadeyle vizyon, bir örgütün, gelecekte alacağı “ideal” durum olarak da tanımlanabilir. Özdemir (2000:37) ise vizyonu, “uzun vadeli düşünme ve örgütsel değişmeyi başlatma ve başkaları ile öngörü oluşturma, okulu öngörülen görüş doğrultusunda geliştirilecek fırsatları destekleme olarak” açıklamıştır.

Misyon, bir kurumun veya örgütün 5-10 yıl içerisinde alacağı pozisyonu ifade etmektedir. Daha yakın hedeflerle ilgilidir. Örgütün bir bölümünü geliştirmeyi hedefler, sınırlıdır. Bugünkü ihtiyaçları ön planda tutar. Dışsaldır, personele hedef kitlenin ihtiyaçları hakkında bilgi verir. Kurumun günlük eylemlerini hedef kitlenin ihtiyaçlarını temel alarak tanımlar. Personelden, günün şartlarına göre işini en iyi yapmasını ister.

Standart; “belli bir tipe göre yapılmış veya ayrılmış, belirli ölçülere, ya-saya, kullanıma uygun olan, örnek veya temel olarak alınabilen tek biçim” (TDK, 2009) olarak tanımlanır. İngilizce sözlüklerde ise; “kabul edilebilir ya da uygun olarak düşünülen kalite derecesi ya da seviyesi; bir şeyin ağırlığının, saflığının ve değerinin bir kural olarak sabitlenmesi” olarak tanımlanmaktadır (Mill, 1992:1029).

Standartlaşma ise belirli bir faaliyetle ilgili olarak ekonomik fayda sağlamak üzere bütün ilgili tarafların yardım ve işbirliği ile belirli kurallar koyma ve bu kuralları uygulama işlemidir (Özsoy, 2003:179).

Şimşek’e (2000:41-42) göre, standart ve standardizasyon, standardizasyon çalışması sonucu ortaya çıkan herhangi bir faaliyet ile ilgili bulunan taraflarca katkı ve işbirliği ile ekonomik yarar sağlamak üzere belirli kurallar koyma ve bunlara uyma işlemi standart kavramını açıklarken, belirli bir faaliyet ile ilgili olarak ekonomik fayda sağlamak üzere bütün ilgili tarafların yardım ve işbirliği ile belirli kurallar koyma ve bu kuralları uygulama işlemi de standardı tanımlamaktadır.

İlköğretim Okullarındaki Görsel Sanatlar Dersi Öğretmenleri ve Fiziki Altyapı Standartlarına Yönelik Bir Durum Değerlendirmesi

Standart kavramı neden gündeme gelmekte ve ihtiyaç duyulmaktadır? Sorusuna cevap arandığında ilk şunlar akla gelmektedir: Her hangi bir iş, hizmet ve faaliyetle ilgili olarak maddi ve manevi olmak üzere üst düzeyde verim elde ederken alt sınırı da belirlemektir.

Günümüzde yukarıda açıklanan vizyon, misyon, standart ve standartlaşma kavramları ilke edinilerek, eğitimde çerçeve programlar ile hedefler belirlenmeye çalışılmakta ve uygulanması için çaba gösterilmektedir.

Eğitim ve öğretim faaliyeti temel olarak üç ortamı gerekli kılmaktadır. Bunlar; toplumsal ortam, öğrenme ortamı ve fiziksel ortamdır. Araştırma kapsamında üzerinde durulan ortamlar, eğitim faaliyeti olarak ele alınan ve belirli öğrenme metotlarının gerektirdiği ilişki ve araçların kullanımını ifade eden öğrenme ortamı ile bu faaliyetlerin gerektirdiği fiziksel çevre ortamlarıdır. Çünkü öğrenme sürecinin verimli olması öğretmenin varlığının yanında öğrencinin görerek, küçük çalışma grupları ile aktif olarak çalışıp, tartışarak, kimi zaman da bireysel olarak kendi çalışma ortamını yaratması ile mümkündür. Bu tür çalışmaların olacağı yer ise görsel sanatlar dersinin kendi donanımlarının yer alacağı “atölyeler” ve “uygulama mekânları”dır.

Etkili eğitim ve öğretimin gerçekleşmesi için ayrılan fiziksel kaynakların (ekipman, donanım, yapılaşma ödenekleri) kullanılmasına rehberlik yapacak standartların belirlenmesi gerekmektedir. Standartlaşma fiziksel kaynaklar, insan kaynakları ve program standartları ile ilgili olmak üzere çeşitli başlıklar altında derlenebilir.

Fiziksel Kaynaklar ile İlgili Standartlar: Ekipman, donanım, bina ve tesis standartları olarak sınıflandırılabilir. İnsan Kaynakları İle İlgili Standartlar: Yönetici, öğretmen, okul danışmanı (rehber uzman) ve müfettiş standartları olarak sınıflandırılabilir. Program Standartları ise, müfredat, ders konuları, eğitim-öğretim teknikleri, eğitim-öğretim stratejileri ve ders araç-gereç standartları olarak sınıflandırılabilir.

Bu bağlamda görsel sanat eğitiminde de standartlaşmanın gerekli olduğu anlaşılmaktadır. Çünkü bu alanda oluşturulacak standartlar, görsel sanatlar öğretmenlerinin neyi bilmesi ve yapması gerektiği konusunda onlara yol gösterecektir. Ayrıca görsel sanatlar dersindeki standarda uygun fiziki ortamlar, bireylerin sanata karşı tepkilerinde olumlu kazanımlar elde etmesini sağlar. Özellikle erken çocukluk yaşlarında başlayan bu ilişki, ilk ve ortaöğretimde de uygulandığı zaman sanat eğitiminde ulaşılması beklenen hedeflere daha kolay ulaşılmış olur.

Bu gerekçelerden dolayı, Türkiye’deki ilköğretim okullarında görsel sanatlar dersini veren öğretmenlerin ve bu dersin verildiği eğitim ortamları-

nın, standartlara ne derece uyduğunu saptamak ve elde edilen sonuçlara göre çözüm önerileri geliştirmek bir ihtiyaç olarak görülmüştür.

Amaç

Bu araştırmanın amacı, ilköğretim okullarında görsel sanatlar dersini veren öğretmenlerle, dersin verildiği eğitim ortamlarının, standartlara ne derece uyduğunu durum tespiti yaparak tartışmaktır.

YÖNTEM

Araştırmada nitel yöntemlerden yararlanılmıştır. Bu kapsamda öğretmenlerle görüşmeler yapılarak, okullardaki atölye ve dersliklerin fiziki durumları için gözlem ve doküman incelemesi yapılmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Diyarbakır ve Konya'daki İlköğretim Okulları, örneklemini ise Diyarbakır İli Ali Emiri ve Özel Ortadoğu İlköğretim Okulları ile Konya İli Mehmet Beğen ve Özel Gündoğdu İlköğretim Okulları oluşturmuştur. Bu okullardan A.E.İ.O. ve M.B.İ.O. şehir merkezinde Ö.O.İ.O. ve Ö.G.İ.O. ise şehir dışındadır.

Veri Toplama Araçları

Veri toplama araçlarından “Görsel Sanatlar Dersi Öğretmen Standartları”nı belirleyen görüşme formu, Prof. Dr. Vedat ÖZSOY’un (2003:179-204), “Görsel Sanatlar Eğitimi” adlı kitabından ve Milli Eğitim Bakanlığı’nın belirlediği kriterler derlenerek oluşturulmuştur.

Sınırlılıklar

Araştırma 2007-2008 eğitim-öğretim yılında yapılmıştır. Diyarbakır İli, Ali Emiri ve Özel Ortadoğu İlköğretim Okulları ile Konya İli, Mehmet Beğen ve Özel Gündoğdu İlköğretim Okulları ile sınırlıdır.

Kısaltmalar

Ali Emiri İlköğretim okulu: A.E.İ.O.

Özel Ortadoğu İlköğretim okulu: Ö.O.İ.O.

Mehmet Beğen İlköğretim okulu: M.B.İ.O.

Özel Gündoğdu İlköğretim okulu: Ö.G.İ.O.

İlköğretim Okullarındaki Görsel Sanatlar Dersi Öğretmenleri ve Fiziki Altyapı Standartlarına Yönelik Bir Durum Değerlendirmesi

BULGULAR VE YORUMLAR

Diyarbakır İli, Ali Emiri ve Özel Ortadoğu İlköğretim Okulları ile Konya İli, Mehmet Beğen ve Özel Gündoğdu İlköğretim Okullarının standartları aşağıda sunulmuştur.

Okulların Fiziki Standartı:

Okullarının fiziki standartları, personel durumları ve öğrenci sayıları tablo 1.de verilmiştir.

Tablo 1: Okulların Fiziki Standartlarına, Personel Durumuna ve Öğrenci Sayılarına İlişkin Bilgiler

Standartlar	A.E.İ.O	Ö.O.İ.O.	M.B.İ.O.	Ö.G.İ.O.
Blok Sayısı	3	2	2	2
Müdür Sayısı	1	1	1	1
Müdür Yardımcı Sayısı	4	2	4	1
Öğretmen Sayısı	80	36	52	26
Yardımcı Personel Sayısı	8	12	4	6
Rehber Öğretmen Sayısı	2	1	1	1
Öğrenci Sayısı	2600	457	1400	452
Sağlık Memuru Sayısı	Yok	1	Yok	Yok
Görsel sanatlar Atölye/Derslik	Yok	1	Yok	1
Yemek Salonu	Yok	1	1	1
Kapalı Spor Salonu	Yok	1	1	2

Tablo 1 incelendiğinde, kamu okulları olan Ali Emiri ve Mehmet Beğen İlköğretim okulları şehir merkezinde olup, A.E.İ.O. 3 bloktan M.B.İ.O. 2 bloktan oluşmaktadır. Her ikisinde 1 müdür ve 4 müdür yardımcısı vardır. A.E.İ.O. 80, M.B.İ.O. 52 öğretmen olup A.E.İ.O. 2 M.B.İ.O.1 rehber öğretmen bulunmaktadır. Okullardan A.E.İ.O. 8 yardımcı personelin 3'ü memur 5'i hizmetli olarak çalışırken M.B.İ.O. 4 yardımcı personel bulunmaktadır. Her iki okulda da sağlık memuru bulunmamaktadır. A.E.İ.O. yemek salonu bulunmazken M.B.İ.O'da 1 yemek salonu bulunmaktadır. A.E.İ.O kapalı spor salonu yoktur, M.B.İ.O'da 1 kapalı spor salonu vardır. A.E.İ.O 2600 öğrenci varken, M.B.İ.O'nun 1400 öğrencisi bulunmaktadır.

Tablo 1.e bakıldığında Diyarbakır İli, Ö.O. İ. O'nun şehir dışında Konya İli, Ö.G.İ.O'nun ise şehir merkezinde olduğu ve her ikisinin de 2 bloktan oluştuğu görülmektedir. Her iki okulda da 1 müdür görev yapmaktadır. Ö.O.İ.O. 2 müdür yardımcısı görevlendirilmişken Ö.G.İ.O'da 1 müdür yardımcısı bulunmaktadır. Ö.O.İ.O'da 36, Ö.G.İ.O'da 26 öğretmen olup, her ikisinde de 1'er

rehber öğretmen bulunmaktadır. Ö.O.İ.O'da 12 yardımcı personel çalışırken Ö.G.İ.O'da 6 yardımcı personel bulunmaktadır. Ö.O.İ.O'da 1 sağlık memuru bulunurken Ö.G.İ.O'da görevlendirme yapılmamıştır. Her iki özel ilköğretim okulunda 1'er yemek salonu bulunmaktadır. Ö.O.İ.O'da 1 kapalı spor salonu varken, Ö.G.İ.O'da 2 kapalı spor salonu vardır. Ö.O.İ.O'da 457 öğrenci varken, Ö.G.İ.O'da 452 öğrenci bulunmaktadır.

Elde edilen bulgulara göre A.E.İ.O'da yaklaşık 33 öğrenciye 1 öğretmen, M.B.İ.O'da 30 öğrenciye 1 öğretmen, Ö.O.İ.O'da yaklaşık 13 öğrenciye 1 öğretmen Ö.G.İ.O'da 17 öğrenciye 1 öğretmen düşmektedir. Bu bulguya göre kamu okulları ile özel okullar arasında öğrenci başına düşen öğretmen sayısı bakımından anlamlı bir fark vardır. Ayrıca standartlara göre bir okulda her 500 öğrenci için bir sanat odası olmalıdır. Belirlenmiş olan bu sanat odası standardına, Ö.O.İ.O. ve Ö.G.İ.O. sahipken A.E.İ.O. ve M.B.İ.O. bu standarda sahip değildirler.

Sonuç olarak, kamu okullarındaki sanat odası standardı ile öğrenci başına düşen öğretmen sayısının özel okullardakine göre yeterli olmadığı söylenebilir.

Dersliklerin Fiziki Standardı:

Örneklemdaki okullarının Görsel Sanatlar Eğitimi dersliklerindeki mevcut durum, aşağıda tablo halinde verilmiştir.

Tablo 2: Öğrenci Başına Düşen Alan Bakımından Okulların Görsel Sanatlar Eğitimi Dersliklerinin Durumu

Görsel sanatlar dersliğinde her bir öğrenci için 1.50 m ² çalışma alanı olmalıdır.	
A.E.İ.O	Görsel sanatlar eğitimi dersi, normal dersliklerde yapılmaktadır. Öğrencilere, standarda uygun alan bulunmamakla birlikte, sıralarda 3 öğrenci oturmaktadır. Çalışma masalarının ortak olması, çalışma esnasında öğrencilerin birbirlerine rahatsızlık vermesine neden olmaktadır. Derslik durumu açısından geliştirilmeye ihtiyaç duyduğu söylenebilir.
Ö.O.İ.O.	Görsel sanatlar eğitimi dersi, görsel sanatlar eğitimi dersliğinde yapılmakla birlikte, her öğrenciye bu standartta bir alan düşmemektedir.
M.B.İ.O.	Görsel sanatlar eğitimi dersi normal dersliklerde yapılmaktadır. Öğrencilere standarda uygun alan bulunmamakla birlikte, sıralarda 3 öğrenci oturmaktadır. Çalışma masalarının da ortak olması öğrencilerin çalışma esnasında birbirlerine rahatsızlık vermesine neden olmaktadır. Derslik durumu açısından geliştirilmeye ihtiyaç duyduğu söylenebilir.
Ö.G.İ.O.	Görsel sanatlar eğitimi dersi görsel sanatlar eğitimi dersliğinde yapılmakla birlikte, her öğrenciye bu standartta bir alan düşmemektedir.

Tablo 2'ye bakıldığında, görsel sanatlar dersliğinde her öğrenci için gerekli olan 1.50 m² alana hiçbir okulun sahip olmadığı anlaşılmaktadır. Elde

İlköğretim Okullarındaki Görsel Sanatlar Dersi Öğretmenleri ve Fiziki Altyapı Standartlarına Yönelik Bir Durum Değerlendirmesi

edilen bu bulguya göre görsel sanatlar dersine yeteri kadar önem verilmediği ve derslerin amacına uygun gerçekleştirilemediği söylenebilir.

Tablo 3: Araştırma Kapsamındaki İlköğretim Okullarında Görsel Sanatlar Eğitimi Dersliğinde Araç ve Gereçlerin Kullanımına Elverişli Olma Standardı

Görsel sanatlar dersliği çok çeşitli araç ve gereçlerin kullanımına elverişli bir konumda olmalıdır.	
A.E.İ.O.	Görsel sanatlar dersi normal derslikte yapılmaktadır. Hareket alanı çok sınırlıdır. Sınırlı malzeme çeşidiyle çalışma imkânı vardır.
Ö.O.İ.O.	Resim dersi her ne kadar görsel sanatlar dersliğinde yapılıyor olsa da masalar eğimli tasarlandığından ve alan küçük olduğundan çeşitli malzemelerle çalışma imkânı bulunmamaktadır.
M.B.İ.O.	Sınıfta farklı çalışmaların yapılabilmesi için ve bu çalışmalarda kullanılacak farklı araç ve gereçlerin kullanımı için düzenlenmiş bir ortam bulunmamaktadır.
Ö.G.İ.O.	Çalışma masaları çok fonksiyonlu olmasına rağmen öğrencilerin çizim, kesim vb. yapacakları bir düzenek yoktur. Her türlü çalışma aynı masa da yapılmaktadır.

Tablo 3'e göre, A.E.İ.O görsel sanatlar dersliğine sahip değildir. Normal derslikleri de standartlardaki araç ve gereçlerin kullanımına elverişli değildir. Diğer üç okul ise görsel sanatlar dersliğine sahip olmalarına rağmen, derslikte, farklı çalışmaların yapılabilmesi ve bu çalışmalarda kullanılacak farklı araç-gereçlerin kullanımı için düzenlenmiş bir ortam bulunmamaktadır. Elde edilen bulgular ışığında, görsel sanatlar dersliğinin çok çeşitli araç ve gereçlerin kullanımına elverişli bir konumda olması hususuna, okulların hiç birisinde gereken önem verilmediği ve derslerin amacına uygun şekilde gerçekleştirilemediği söylenebilir. Bu durum, okullardaki sınıf ortamında kargaşaya neden olmakla birlikte istenmeyen güvenlik sorunlarına da sebep olabilir.

Tablo 4: Araştırma Kapsamındaki İlköğretim Okullarında Görsel Sanatlar Eğitimi Dersliğini Okulda Konumlandırma Standardı

Çeşitli malzemelerin giriş ve çıkışı ile öğretimin kolay olması için sanat dersliğinin zemin katta olması tercih edilmelidir.	
A.E.İ.O.	Görsel sanatlar eğitimi dersi sınıf katı neredeyse orada yapılmaktadır.
Ö.O.İ.O.	Görsel sanatlar eğitimi dersliği standarda uygun olarak çeşitli malzemelerin giriş ve çıkışı kolay olması açısından zemin katta yer almaktadır.
M.B.İ.O.	Görsel sanatlar eğitimi dersliği bodrum katta bulunmaktadır. Her ne kadar merdivenler geniş olsa da, ortam karanlık ve kasvetli gözükmektedir.
Ö.G.İ.O.	Görsel sanatlar dersliği olması gerektiği gibi zemin katta değil birinci katta bulunmaktadır. Birinci kata çıkan merdivenler de oldukça dar bir görüntü sergilemektedir.

Tablo 4 incelendiğinde Ö.O.İ.O. haricindeki okulların hiç birisinde, görsel sanatlar dersliği olması gerektiği gibi zemin katta bulunmamaktadır. Elde edilen bu bulguya göre, oldukça önem arz eden bir standart olan, çeşitli malzemelerin giriş ve çıkışı ile öğretimin kolay olması için sanat dersliğinin zemin katta olması gerektiği standardını sadece Ö.O.İ.O. sağlamaktadır. Hâlbuki görsel sanatlar dersliğinin zemin katta bulunması, öğrencilerin çok çeşitli malzemelerle giriş çıkışlarını kolaylaştıracaktır. Ayrıca, dar koridorlar ve merdiven boşluklarında istenmeyen güvenlik kazalarının önüne geçilebilecektir. Ya da bodrum katlarda karanlık, kasvetli koridorlarla öğrenci duygularının etkilenmesiyle motivasyon kaybının önüne geçilebilecektir.

Tablo 5: *Araştırma Kapsamındaki İlköğretim Okullarında Görsel Sanatlar Eğitimi Dersliğinde Temizlik Standardı*

Evyeler ve temizlik alanları kısa zaman diliminde tüm sınıfa yeterli olacak şekilde olmalı ve yerleştirilmelidir.	
A.E.İ.O.	Görsel sanatlar eğitimi dersliği olmadığı gibi evyeler de bulunmamaktadır. Çöp kovasıysa bir adettir.
Ö.O.İ.O.	Görsel sanatlar dersliğinde evyeler bulunmamaktadır. Bir adet çöp kovası vardır.
M.B.İ.O.	Görsel sanatlar dersliğinde evyeler bulunmamaktadır. Bir adet çöp kovası vardır.
Ö.G.İ.O.	Görsel sanatlar dersliğinde evye bulunmamaktadır. Sınıfta tek bir tane çöp kovası bulunmaktadır.

Tablo 5'e bakıldığında okulların hiç birisinde, evyeler ve temizlik alanlarının kısa zaman diliminde tüm sınıfa yeterli olacak şekilde olması ve yerleştirilmesi standardının sağlanamadığı anlaşılmaktadır. Elde edilen bulguya göre, okulların hiç birinin görsel sanatlar dersliğinde, yeteri kadar evye ve çöp kovası bulunmamaktadır. Bunların gerekliliği konusuna önem verilmediği ve eğitim-öğretimi aksatabileceği göz önüne alınmadığı söylenebilir. Okullarda yapılan gözlemlerde, dersliklerde evye bulunmadığından dolayı öğrencilerin ihtiyaçları için kontrolsüz bir şekilde dışarı çıktıkları saptanmıştır. Bu durum, çok çeşitli güvenlik sorunlarını beraberinde getirebilir. Ayrıca, okullardaki çöp kovaları da yetersiz ve öğrencilerin birbirlerine engel olmadan ulaşabilecekleri bir ortamda değildir. Öğrenciler atıkları atarken birbirlerine olumsuz etkilemektedirler. Bu durum öğrencinin kendisini işine odaklamasının önüne geçmekte ve karışıklık meydana getirmektedir.

İlköğretim Okullarındaki Görsel Sanatlar Dersi Öğretmenleri ve Fiziki Altyapı Standartlarına Yönelik Bir Durum Değerlendirmesi

Tablo 6: Araştırma Kapsamındaki İlköğretim Okullarında Görsel Sanatlar Eğitimi Dersliğinde Depo Standardı

Düzenli bir sanat programı için deponun gerekli tüm malzemeleri alacak büyüklükte olması gerekmektedir.	
A.E.İ.O.	Öğrencilerin görsel sanat çalışmalarını muhafaza edecek depo bulunmamaktadır.
Ö.O.İ.O.	Öğrencilerin görsel sanat çalışmalarını muhafaza edecek depo bulunmamaktadır.
M.B.İ.O.	Derslikte sadece iki küçük dolap vardır. Öğretmen bu dolapların yeterli olduğunu söylemektedir. Ayrıca okulun kreş kısmında depo olarak kullandıkları bir kısmın kendilerine ayrıldığını belirtmektedir.
Ö.G.İ.O.	Görsel sanatlar dersliğinde depo olacak nitelikte bir oluşum görülmemektedir. Ancak, bodrum katta bir boşlukta malzemelerini koyabilecekleri bir dolap bulunuyor olsa da, öğrencilerin her an malzemelerini koyabilmek için ulaşabilecekleri durumda değildir.

Tablo 6'ya göre, okulların hiçbirisinde, verimli bir sanat programı için deponun gerekli tüm malzemeleri alacak büyüklükte olması gerektiği standardının sağlanmadığı anlaşılmaktadır. Zira, okullardan sadece M.B.İ.O'nun dersliğinde iki küçük dolap vardır. Ancak bu dolaplar da depo niteliği taşımamaktadır. Bu okulda depo olarak kullanılan kısmın kreş bölümünde olması, öğrencilerin bu kısma malzeme koymak için istedikleri zaman giremeyeceklerine işaret eder. Ö.G.İ.O'nun depo olarak kullandığı dolaplar görsel sanatlar dersliğinde değil, dersliğin bulunduğu blok'un dışındaki bir yapının bodrum katındadır. Ayrıca kapısı ve koridorları çok dardır. Bu nedenle burası da depo olarak kullanılacak durumda değildir. Elde edilen bu bulgular ışığında okullarda görsel sanatlar dersi programının aksamadan sürdürülebilmesi için öğrenci çalışmalarının hepsini muhafaza edebilecek bir deponun bulunması gerekliliğine yeterince önem verilmediği ve bu nedenle derslerin amacına uygun şekilde yürütülemediği söylenebilir.

Tablo 7: Araştırma Kapsamındaki İlköğretim Okullarında Görsel Sanatlar Eğitimi Dersliğinde İki ve Üç Boyutlu Çalışmaların Saklanması Standardı

İki ve üç boyutlu öğrenci çalışmalarının ayrı ayrı saklanması için sınıfta dolapların olması gerekmektedir.	
A.E.İ.O.	Görsel sanatlar eğitimi dersliği olmadığı gibi öğrencilerin yaptığı çalışmaların saklanması için dolaplar da bulunmamaktadır.
Ö.O.İ.O.	Görsel sanatlar eğitimi dersliği içerisinde standarda uygun öğrenci çalışmalarını saklayacak dolaplar bulunmamaktadır.
M.B.İ.O.	Derslikte iki küçük dolap, bir de sınıfın arka duvarında üç boyutlu çalışmaların konulduğu raflar yapılmıştır. Ancak yine de dolaplar küçük ve çalışmalar için yetersizdir.
Ö.G.İ.O.	Görsel sanatlar dersliğinde iki adet küçük dolap vardır. Ancak bunlar iki ve üç boyutlu çalışmaları ayrı ayrı saklayacak kapasitede bulunmamakla birlikte amaca da hizmet etmemektedir.

Tablo 7 incelendiğinde iki ve üç boyutlu çalışmaların ayrı ayrı saklanabilmesi için görsel sanatlar dersliğinde ayrı dolapların olması standardına okullardan sadece M.B.İ.O uymaktadır. Ancak bu okul, her ne kadar çalışmalar için ayrı dolapların bulunması standardını karşılasa da, dolapların küçük olduğu göz önüne alındığında diğer okullardan farkının olmadığı anlaşılmaktadır. Elde edilen bulgulara göre, okullarda iki ve üç boyutlu çalışmaların ayrı ayrı saklanması için yeterli kapasitede dolapların bulunması hususuna dikkat edilmediği görülmüş ve bu nedenle eğitim-öğretimin amacına uygun olarak yapılamadığı söylenebilir.

Tablo 8: *Araştırma Kapsamındaki İlköğretim Okullarında Görsel Sanatlar Eğitimi Dersliğinde Sergileme Alanı Standardı.*

Nötr renkli duvarlar ve sergileme alanlarının yeterliliği mümkün olduğunca sağlanmalıdır.	
A.E.İ.O.	Öğrenci çalışmalarının sergilenmesi için nötr renkli derslik ve koridor duvarları öğrencilerin çalışmalarını sergilemek üzere tasarlanmış ve öğrenci çalışmaları sergilenmektedir.
Ö.O.İ.O.	Öğrenci çalışmalarının sergilenmesi için nötr renkli derslik ve koridor duvarları bulunmakta, fakat öğrenci çalışmaları sergilenmemektedir.
M.B.İ.O.	Derslik duvarlarının alt kısımları nötr renktedir. Koridor duvarları da aynı şekildedir. Öğrenci çalışmaları sergilenmektedir.
Ö.G.İ.O.	Görsel sanatlar dersliğinin duvarları nötr renklidir ve standartlara uymaktadır. Koridorlarda aynı şekildedir. Ancak öğrenci çalışmaları görülmemektedir.

Tablo 8'e göre, okulların hepsinde nötr renkli duvarlar bulunmaktadır. Ancak yapılan öğrenci çalışmaları sadece A.E.İ.O ve M.B.İ.O'nda sergilenmektedir. Elde edilen bulgulara göre; yapılan çalışmaların sergilenmesi ve dikkat çekmesi için okulların hepsinde nötr renkli duvarlar bulunmaktadır. Ancak, öğrenci motivasyonunda önemli bir yer tutan, öğrenci çalışmalarının sergilenmesi konusuna A.E.İ.O. ve M.B.İ.O'nda dikkat edilerek eğitim-öğretimin bu konuda amacına uygun olarak gerçekleştirilmeye çalışıldığı gözlemlenmiştir. Fakat, Ö.O.İ.O. ve Ö.G.İ.O'nda ise bu durum göz ardı edilerek görsel sanatlar dersinin amacına uygun şekilde işlenmesi kriterlerinden olan sergileme alanlarının yeterli derecede sağlanması hususuna dikkat edilmediği söylenebilir.

İlköğretim Okullarındaki Görsel Sanatlar Dersi Öğretmenleri ve Fiziki Altyapı Standartlarına Yönelik Bir Durum Değerlendirmesi

Tablo 9: Araştırma Kapsamındaki İlköğretim Okullarında Görsel Sanatlar Eğitimi Dersliğinde Aydınlatma Standardı

Değişken aydınlatma, doğal aydınlatmayı da içerecek şekilde, öğretimde kullanılmak üzere hazır hale getirilmelidir.	
A.E.İ.O.	Dersliklerde aydınlatma aracı olarak sadece doğal aydınlatma ve flüoresan lambalar bulunmaktadır.
Ö.O.İ.O.	Görsel sanatlar dersliğinde doğal aydınlatma aracı olarak sadece pencereler ve flüoresan lambalar bulunmaktadır.
M.B.İ.O.	Derslik bodrum katta olması nedeniyle doğal aydınlatması oldukça zayıf kalmıştır. Değişken aydınlatması ise daha kötü durumdadır.
Ö.G.İ.O.	Sınıfın doğal aydınlatma sorunu yoktur. Ancak değişken aydınlatma yönünden eksikleri vardır. Sadece tek tip aydınlatma kullanılmıştır.

Tablo 9'a göre, M.B.İ.O dışındaki okulların doğal aydınlatma sorunu görülmemiştir. Ancak M.B.İ.O'nda görsel sanatlar dersliğinin bodrum katta bulunması nedeniyle pencerelerin çok küçük olması, dersliğin ışık almasını engellemiştir. Görsel sanatlar dersi gibi bir derste, ışık faktörünün önemi, hem uygulamalı çalışmalarda obje üzerindeki ışık gölge değerlerini vurgulama açısından, hem de öğrenci duyguları üzerindeki etkisi açısından olumsuz bir durum sergilemektedir. Değişken aydınlatma açısından ise, okulların hepsi flüoresan lamba kullanmaktadır. Işık yetersizdir ve değişken aydınlatma bulunmamaktadır. Hâlbuki sınıfta, görmenin, okumanın ve bunun gibi diğer öğretim etkinliklerinin rahatça ve verimli yapılabilmesini sağlayacak bir aydınlık olmalıdır. Işığın sınıfta gereğinden az ya da çok olması hem öğretmenin hem de öğrencinin işlerini zorlaştırır. Ayrıca yeterli ve uygun aydınlığa sahip olmayan sınıflarda bireylerin gözleri yorulur ve onlarda dik-katsizlik, sinirlilik v.b. gibi birçok psikolojik rahatsızlıklar meydana gelir (Arı ve Saban, 2000;98). Elde edilen bulgulara göre, M.B.İ.O. dışındaki okulların doğal aydınlatma sorunu yoktur. Ancak değişken aydınlatma okullarının hiçbirisinde bulunmamaktadır. Bu nedenle dersin amacına uygun biçimde yürütülemediği söylenebilir.

Tablo 10: Araştırma Kapsamındaki İlköğretim Okullarında Görsel Sanatlar Eğitimi Dersliğinde Yazı Tahtası ve Karanlık Oda Standardı.

Derslikte yazı tahtası, slayt perdesi ve karartmak için gerekli eşyalar bulunmalıdır.	
A.E.İ.O.	Dersliklerde sadece ahşap yazı tahtası bulunmaktadır.
Ö.O.İ.O.	Görsel sanat eğitimi dersliğinde sadece ahşap yazı tahtası bulunmaktadır.
M.B.İ.O.	Dersliklerde sadece yazı tahtası vardır.
Ö.G.İ.O.	Sınıfta sadece yazı tahtası vardır.

Tablo 10'a göz bakıldığında, okulların dersliklerinde yazı tahtası vardır, ancak hiç birisinin görsel sanatlar dersliğinde slâyt perdesi ve karartmak için perde vb. eşyalar bulunmamaktadır. Geleneksel eğitim sisteminde öğretmen merkezli bir program vardır. Öğretmen anlatır öğrenci dinler. Ancak günümüzde bu durum değişmiş artık öğrenci merkezli ve çoklu zekâ teorisine dayanan eğitim programları benimsenmiştir. Çoklu zekâ teorisine göre, her öğretmen sınıftaki öğrencilerinin bireysel farklılıklarını çok ciddi şekilde ele alması gerekmektedir. Bu çerçeveden ele alındığında, çoklu zekâ teorisinin eğitim ve öğretim alanına sağladığı en büyük katkı, birçok geleneksel eğitim sistemlerinde öğretmenlerin sahip olduğu öğretim stratejileri repertuarlarının sözel-dil ve mantıksal-matematiksel zekâ alanlarının dışına çıkarak daha da genişletmeleri gerektiğini vurgulamasıdır. Örneğin, yüksek düzeyde uzaysal zekâ alanına sahip olan bir birey, resimler, üç boyutlu materyaller, video oyunları veya grafik içeren bilgisayar programları ile yeni şeyler öğrenmeyi tercih edebilir (Arı ve Saban, 2000;135). Bu nedenle konular farklı zekâ tiplerinin algılarına göre sunulmalıdır (Şiir, müzik, drama, eğitici film vb.). Bu konuda slâyt perdesi karartma perdesi vb. eşyalar ön plana çıkmaktadır. Konu ile ilgili olarak Mercin'in (2006;223), oluşturma öğrenme yaklaşımı çerçevesinde yaptığı araştırmada uyguladığı yöntem konusunda öğrenci görüşlerine başvurmuştur. Öğrenciler yöntemin, resim derslerini monoton olmaktan kurtardığını, zevkli ve heyecanlı hale getirdiğini ve ders öncesinde bir merak duygusu uyandırdığını ve resim derslerinde eğitici film izleme etkinliğine yer verilmesini istediklerini belirtmiştir. Elde edilen bulgular ışığında görsel sanatlar dersliğinde slayt perdesi ve karartmak için gerekli eşyalar bulunması konusunda okulların hiç birisi gerekli hassasiyeti göstermemiştir. Bu nedenle görsel sanatlar dersinin amacına ulaşmadığı söylenebilir.

Tablo 11: *Araştırma Kapsamındaki İlköğretim Okullarında Görsel Sanatlar Eğitimi Dersliğinde Havalandırma Standardı*

Bazı sanatsal gereçlerin kullanımı için özel havalandırma düzeneği kurulmak zorundadır.	
A.E.İ.O	Özel havalandırma düzeneği yoktur.
Ö.O.İ.O.	Özel havalandırma düzeneği yoktur.
M.B.İ.O.	Özel havalandırma düzeneği yoktur.
Ö.G.İ.O.	Özel havalandırma düzeneği yoktur.

Tablo 11'e göre, okulların hiç birisinin görsel sanatlar dersliğinde özel havalandırma düzeneği yoktur. Sadece, doğal havalandırma düzeneği diyebileceğimiz pencereler vardır. Bu pencereler bahar ve yaz aylarında belki

İlköğretim Okullarındaki Görsel Sanatlar Dersi Öğretmenleri ve Fiziki Altyapı Standartlarına Yönelik Bir Durum Değerlendirmesi

kâfi gelebilir. Ancak kış aylarında yetersiz kalacaktır. Özellikle, yapılan çalışmalarla oluşabilecek kimyasallar doğal yoldan derslik dışına atılmadığında öğrencilerde sağlık sorununa yol açabilecektir. Elde edilen bulgulara göre, bazı sanatsal gereçlerin kullanımı için özel havalandırma düzeneği kurulması zorunluluğuna okullardan hiç birisi gereken önemi vermemiştir. Bu nedenle görsel sanatlar dersinin amacına uygun olarak gerçekleştirilemediği söylenebilir.

Görsel Sanatlar Dersi Öğretmen Standartları:

“Görsel Sanatlar Dersi Öğretmen Standartları” Prof. Dr. Vedat ÖZSOY’un “Görsel Sanatlar Eğitimi” adlı kitabından derlenerek oluşturulmuştur. Görüşme esnasında sorulan sorular ve belirlenen öğretmen görüşleri aşağıda tablo 12. de sunulmuştur.

Tablo 12: Araştırma Kapsamındaki İlköğretim Okullarında Görsel Sanatlar Dersi Öğretmenlerinin Kavramsal Hedefler Belirleme Durumu Üzerine Görüşler

Öğretmenler, öğrencileri insani amaçlara bağlı kılan kavramsal hedefler belirlemek durumundadır.	
A.E.İ.O	Ali Emiri İlköğretim Okulu görsel sanat dersi öğretmenlerinden Zülfü Beyin bu konuda biraz mekanik olduğu gözlenmiştir. Yani ders anlatımı ve konuşmaları esnasında göz iletişimini kurmaktan kaçınan biri olduğundan anlattığı konuların öğrencide bir iz bırakıp bırakmadığı konusunda dönüt almaya pek çalışmamaktadır.
Ö.O.İ.O.	Ortadoğu İlköğretim Okulunda bulunan Gülnigar Hanım öğrencilerine, olaylara ve insanlara hümanist bakış açısı kazandıran konulara mutlaka değindiğini belirtmektedir. Gözlem sonucunda Gülnigar öğretmenin bu fikrini destekleyen bir biliş ve davranış içerisinde olduğu kanaati uyanmıştır.
M.B.İ.O.	Ders öğretmeni Sündüs Hanım “mutlaka var” diyerek söze başlıyor ve ekliyor; “Öğrencilerin bir ders saatinde de olsa mutluluk, sevgi, kardeşlik duygularını resim yoluyla geliştirmeye çalışıyorum. Bu duygular her öğrencide var ama gizli kalmış, bunu gösteremeyen, yaşayamayan birçok öğrenci bulunmakta. Öğrenci için seçtiğim konu ve etkinliklerle kendilerini tanımalarını, keşfetmelerini, güzeli ve iyiyi tanımalarını sağlamaya çalışıyorum”. Sündüs hanımın yaklaşımından bu konuda olumlu bir tutum taşıdığı gözlemlenmiştir.
Ö.G.İ.O.	Ders öğretmeni Özlem Hanım konuyla ilgili olarak yardımlaşmayı ön plana çıkaran grup çalışmaları yaptığını belirtmektedir. Bazen de bu konuyu vurgulayan sohbetler yaptıklarını belirtmektedir. Öğretmenlikte ilk yılı olması nedeniyle konu hakkında neler yapabileceğini sormaktadır. Bu davranışı onun konu hakkındaki kaygısını göstermesi açısından da önemlidir.

Tablo 12'ye göre, öğretmenlerin öğrencileri insani amaçlara bağlı kılan kavramsal hedefler belirleme durumları incelendiğinde A.E.İ.O görsel sanatlar dersi öğretmeni dışındaki okulların öğretmenlerinin bu konuyu dikkate aldıkları gözlemlenmiştir. A.E.İ.O öğretmenin göz temasının önemini kavrayamadığı, grup çalışmasıyla öğrencinin yardımlaşmayı ve paylaşmayı öğrendiğinin farkına varamadığı, milli ve dini bayramlar gibi vatan millet sevgisini akraba ve insan sevgisini vurgulayan temaları konuya almanın öğrenci gelişimindeki önemli katkısını özümseyemediği anlaşılmaktadır. Ancak diğer taraftan öteki okullarda konu hakkında öğretmenlerin tutumlarının olumlu bir tavır içinde olduğu görülmüştür. Özellikle Ö.G.İ.O öğretmenin stajyer olmasına rağmen bilinçli bir tavır içinde olması konuyu daha da anlamlı kılmaktadır. Elde edilen bulgulara göre, öğretmenlerin, öğrencileri insani amaçlara bağlı kılan kavramsal hedefler belirleme durumlarında A.E.İ.O dışındaki okulların öğretmenlerinin görsel sanatlar dersinin amacına ulaşmasında olumlu bir tutum sergiledikleri söylenebilir.

Tablo 13: *Araştırma Kapsamındaki İlköğretim Okullarında Görsel Sanatlar Dersi Öğretmenlerinin, Öğrencilerin İlgisi, Yetenek ve İhtiyaçlarına Göre Karar Vermeleri Üzerine Görüşler.*

Öğrencilerin gelişmesi dikkate alınarak, öğrencilerin ilgi yetenek ve ihtiyaçlarına göre kararlar alınmalıdır	
A.E.İ.O	Zülfü Bey, programı hazırlarken öğrencilerinin yaş, sosyal çevre ve ekonomik durumlarını dikkate alarak yaptığını belirtmiştir. Ek olarak meslek hayatının ilk dönemlerinde böyle yapmadığını, bundan dolayı da o yıllarda başarısız bir öğretmelik hayatı yaşadığını belirtmiştir.
Ö.O.İ.O.	Gülnigar Hanım, bu konuda belirlediği program çerçevesinde, öğrencilerin yetenek ve ihtiyaçlarına göre sentez yaparak eğitimi gerçekleştirdiğini belirtmekle birlikte, bunu gerçekleştirme gayretinde olduğu görülmüştür.
M.B.İ.O.	Sündüs Hanım, konu hakkında; “Bağlı olduğum bir müfredat programımız var. Okulun çevre şartlarının, öğrencinin ilgi ve yetenek seviyesine göre sene başında bir plan hazırlıyorum. Derslerin uygulanması esnasında öğrencilerle birlikte konunun en iyi şekilde açıklamasını yapıyoruz. Zaten anlaşılabilir bir etkinliğin uygulaması da zor olmuyor. Yetenekli öğrenciler tabii ki diğerlerine göre daha farklı sonuçlarla karşımıza çıkıyor. Bu öğrencileri uygulamada daha fazla yönlendirebiliyorum” demektedir.
Ö.G.İ.O.	Özlem Hanım, ilk girdiği derste öğrencilere serbest resim yaptırdığını, daha sonra bu çalışmalarını değerlendirerek öğrencilerin düzeylerini tespit etmeye çalıştığını, daha sonra da bu açıdan yaklaştığını belirtmektedir. Teknik açıdan öğretmenin konuya uygun hareket ettiği söylenebilir.

İlköğretim Okullarındaki Görsel Sanatlar Dersi Öğretmenleri ve Fiziki Altyapı Standartlarına Yönelik Bir Durum Değerlendirmesi

Tablo 13'e göre, okulların hepsinin görsel sanatlar dersi öğretmenlerinin, yaptıkları uygulamalarda öğrencilerin gelişimini dikkate alarak, onların ilgi yetenek ve ihtiyaçlarına göre kararlar aldıkları anlaşılmaktadır. Elde edilen bulgular ışığında öğretmenlerin konu hakkında dersin amacına ulaşması yönünde tutum ve davranış sergileyerek, bu konuda yeterli görsel sanatlar dersi öğretmen standardını sağladıkları söylenebilir.

Tablo 14: Araştırma Kapsamındaki İlköğretim Okullarında Görsel Sanatlar Dersi Öğretmenlerinin, Öğrencilerin Yaptığı Çalışmaları Değerlendirmeleri Üzerine Görüşleri

Öğrencilerin yaptıkları çalışmaların incelenmesi, yorumlanması ve değerlendirilmesi esnasında etkileşimde bulunulması gerekmektedir.	
A.E.İ.O	Zülfü Bey'in "etkileşim" kavramını bilmediği anlaşılmıştır. Ders başında konuyu verdiği, öğrenciler konu ile ilgili çalışmalarını yaparken kendisinin "sanatın gerekliliği" konusunda açıklamalar yaptığını söylemiştir. Bununla beraber eser yorumlamaları ve değerlendirmeleri konusunda şu an için bu konuyu onlarla paylaşmanın erken olduğunu söyleyerek, pedagojik eleştiriyi bilmediği anlaşılmıştır.
Ö.O.İ.O.	Gülnigar Hanım, öncelikle "etkileşim" kavramını algılayamamıştır. Bu kavram çerçevesinde konuya açıklık getirmek için kavramın tanımı yapılmıştır. Öğretmenin ders başında öğrencilerin yapması gereken konuyu verdiği ve yapılmasını istediği belirlenmiştir. Bunların yanında öğrenciler çalışmalarına devam ederken onları etkilememesi amacıyla çalışmalarına müdahale etmediğini söylemektedir. İlk bakışta bu davranışın olumlu olduğu söylenebilir, fakat öğretmenin bunu biraz fazla abartarak ders esnasında öğrenciye herhangi bir değerlendirme yapmadığı, yönlendirme yapmadığı ve gelişime yönelik bir katkıda bulunmadığı, görülmüştür.
M.B.İ.O.	Ders öğretmeni konuyla ilgili olarak bir çok yöntem kullandığını belirtiyor ve bazılarını sıralıyor: "Anlatım, soru-cevap, inceleme, gösteri, uygulama, karşılıklı konuşma". Değerlendirme kısmında da öğrencilerle birlikte değerlendirme yaptıklarını söylüyor. Bu hali ile standartlara uygun bir tavır sergilediği söylenebilir.
Ö.G.İ.O.	Ders öğretmeni konu hakkında; "konuyu anlatarak örnekler gösteriyorum. Konuya başlayınca teker teker ilgileniyorum. Yardımcı oluyorum. Değerlendirmede öğrencilerin çalışmasını inceleyerek eksiklerini tespit ediyorum ve söylüyorum" demektedir. Ders öğretmenin iletişiminde bir eksiklik yok ancak değerlendirme sürecinde öğrenciyi değerlendirmeye katmaması bir eksiklik olarak değerlendirilebilir.

Tablo 14. incelendiğinde M.B.İ.O öğretmeni dışındaki öğretmenlerin konuya yaklaşımları bilinçli ya da bilinçsiz olarak olumsuz bir tutum yansıtmaktadır. Öğretmenlerin yaklaşımlarıyla öğrenci çalışmalarının incelenmesi, değerlendirilmesi ve yorumlanması esnasında iletişim içerisinde olunmasının gerekliliğini kavrayamadıkları anlaşılmaktadır. Oysa aktif olarak de-

ğerlendirmeye katılan öğrenci fikirlerini beyan edecek, yorum yapacak, tartışacak ve dolayısı ile estetik ifade gücü ile beğenisi artacak kendisini ifade yeteneği gelişecektir. Elde edilen bulgulara göre öğrencilerin yaptıkları çalışmaların incelemesi, yorumlaması ve değerlendirmesi esnasında etkileşimde bulunulmasının gerekliliği konusunda M.B.İ.O öğretmeni dışındaki öğretmenlerin konu hakkında yeterli bilgi ve öngörüye sahip olmadıkları görülmüş ve bu açıdan görsel sanatlar dersinin amacına ulaşması yönünde gereken öğretmen standardını sağlayamadıkları söylenebilir.

Tablo 15: *Araştırma Kapsamındaki İlköğretim Okullarında Görsel Sanatlar Dersi Öğretmenlerinin, Öğrencilerini Sanatı Sorgulamaya Güdülemeleri Üzerine Görüşleri*

Öğretmenin, öğrencileri etkin olarak öğrenebilmeye, yaratabilmeye ve sanatın içeriğini sorgulayabilmeye güdülemesi gerekmektedir.	
A.E.İ.O	Zülfü Bey'in "Toplumsal gelişim sürecinde sanatın rolünü anlatmaya çalışırım" diyerek sohbet başlığı ile alakası sınırlı olan yuvarlak cevaplar verip konuyu geçiştirmeye çalıştığı gözlenmiştir.
Ö.O.İ.O.	Gülnigar Hanım, bu konuda her ne kadar "öğrencilerimin sanatı, topluma, olaylara ve gündeme yön vermede güçlü bir araç olarak kullanmalarına teşvik ederim. Bu doğrultuda sorgulayabilme yetisini kazanmalarını sağlarım" dese de dediklerinin yaptıklarıyla tam olarak örtüştüğü söylenemez. Çünkü kendisi okulda gündem oluşturacak kadar dersinin ürünlerini sergilemediği, diğer öğretmenlerden ve yöneticilerden bu konuda herhangi bir istekte ve etkileşimde bulunmadığı tespit edilmiştir.
M.B.İ.O.	Ders öğretmeni konu hakkında; "Öğrencilerin etkin olabilmeleri için özellikle malzeme getirmeleri konusunda titiz davranıyorum. Etkin olarak öğrenebilmeleri içinse konu anlatımlarını uzun tutuyorum, öğrencilerin ilgisini çekecek, dramadan, gösteri yönteminden faydalaniyorum. Uygulamalarda her öğrencinin çalışmasıyla tek tek ilgileniyorum. Kısa hatırlatmalar yapıyorum, öğrenciyi geliştirici pekiştireçler veriyorum. Her çalışmada olmasa da zaman zaman yaptığımız değerlendirmelerde sanatın ne olduğunu ve insana yararının ne olduğu konusunda konuşuyoruz" demektedir. Öğretmenin ifadesinden yaklaşımının olumlu olduğu ancak sınırlı kaldığı gözlemlenmiştir.
Ö.G.İ.O.	Öğretmen konuyla ilgili kaynak kitaplar getirdiğini ve oradan örnekler gösterdiğini belirtmektedir. Burada öğretmen öğrenci yerine kendisi konu araştırması yaparak geleneksel öğretimin izlerini göstermektedir.

Tablo 15'e göre, M.B.İ.O. öğretmenin konuya yaklaşımı olumlu olmuş ancak sınırlı kalmıştır. Çünkü drama ve gösteri yöntemleri öğrenci güdülemesinde kullanılabilir yöntemlerdir. Ancak etkili öğretimde, konuyu uzun tutmak ve özellikle sunumu öğretmenin kendisinin yapması öğrenciyi konuya çekmez ve öğrenci merkezli öğretimden uzaklaşılır. Hâlbuki öğretmen

İlköğretim Okullarındaki Görsel Sanatlar Dersi Öğretmenleri ve Fiziki Altyapı Standartlarına Yönelik Bir Durum Değerlendirmesi

konuyu öğrenci merkezli işlemelidir. Gerekliğinde öğrenci konu hakkında araştırma yaparak konuyu kendisi sunar. Öğretmen sadece kılavuzluk yapmalıdır. Zaman zaman sanat hakkında tartışma ortamları oluşturarak öğrencilerin sanatın anlamı konusunda bilinçlenmesini sağlamalıdır. M.B.İ.O öğretmeni dışındaki öğretmenlerin bu konudaki tutum ve davranışları ise konu hakkındaki öngörülerinin yetersiz olduğunu göstermektedir. Elde edilen bu bulgulara göre, öğretmenin, öğrencileri etkin olarak öğrenebilmeye, yaratabilmeye ve sanatın içeriğini sorgulayabilmeye güdülemesi konusunda eğitim öğretimin amacına ulaşması hususunda M.B.İ.O öğretmenin tutumunun eksik diğer okulların öğretmenlerinin ise yetersiz kaldıkları söylenebilir.

Tablo 16: *Araştırma Kapsamındaki İlköğretim Okullarında Görsel Sanatlar Dersi Öğretmenlerinin, Öğrencilerine Sanat Yolu ile Sanatı Öğretmeleri Üzerine Görüşleri*

Sanat öğretmenleri sanat yoluyla sanatı öğretirken öğrencilere ne şekilde yardımcı olacaklarını bilmeleri gerekmektedir.	
A.E.İ.O	Zülfü Bey "özellikle malzemeyi nasıl biçimlendirmeleri gerektiği konusunda bilgiye ve deneyimlere dayalı, aynı zamanda işin tekniğini olabildiğince vermeye çalışırım" diyerek yardımcı olduğunu açıklamaktadır.
Ö.O.İ.O.	Gülnigar Hanım bu konuda çeşitli kaynaklardan faydalanılırken, kendi fikirlerini de onlara göre bir seviye belirleyerek sunduğunu belirtmiştir. Bu konuda güncel sanat eğitimi programlarını şu an için takip etmediğini söylemiştir. Gözlemlerine göre, durumdan vazife çıkarmaya çalışmakta, rast gele hazır bulunuşluğuna göre yönlendirme yapmaktadır.
M.B.İ.O.	Öğretmen, ders esnasında sadece kitaplardan ve kendi bilgilerinden yararlanmadığını, cd'lerden, dergilerden, örnek çalışmalardan faydalanmakta, zaman zaman öğrencileri sergilere götürerek, sanatçıların sergi kataloglarını incelemelerini sağlamakta, internette faydalandığı bir yöntem izlediğini belirtmektedir. Anlattıkları ve okulun fiziki yapısı göz önüne alındığında öğretmenin konu hakkında olumlu bir tavır sergilediği söylenebilir.
Ö.G.İ.O.	Öğretmen, sanat öğretiminde kitaplar ve sergi broşürlerinden faydalandığını belirtmektedir. Ayrıca kendi çalışmalarından örnekler gösterdiğini belirtmektedir. Öğrencileri sergilere götürmek istediğini ancak fırsat olmadığını söylemektedir. Öğretmenin henüz mesleğin çok başında olması şahsi olarak bir şey söylemeye engel teşkil etmektedir. Ancak genel olarak standartlar açısından değerlendirildiğinde eksikleri bulunmaktadır. Bura da güzel olan kendisine ait başarılı çalışmaları öğrencilere göstermesidir. Zira öğrenci öğretmenin çalışmalarından etkilenirse öğretmenine olan güveni artar, onu daha fazla ciddiye alır ve sanat konusunda daha fazla güdülenir.

Tablo 16. incelendiğinde Ö.O.İ.O öğretmeni dışındaki öğretmenlerin bu konudaki tutumlarında olumlu bir tavır sergiledikleri söylenebilir. Ancak Ö.O.İ.O. öğretmenin güncel sanat eğitimi programlarını takip etmemesi, hızla gelişen ve de değişen eğitim sisteminden haberdar olamaması eğitim alanındaki

etkili öğretim ve iletişim becerilerinden kendisini mahrum etmesine neden olmaktadır. Bunun sonucunda da olumsuz etkilenenler öğrenciler olacaktır. Elde edilen bu bulgular ışığında, sanat öğretmenlerinin sanat yoluyla sanatı öğretirken öğrencilere ne şekilde yardımcı olacaklarını bilmeleri ve öğretmen yeterliliği hususunda Ö.O.İ.O. öğretmenin yetersiz kaldığı ve bu nedenle eğitim öğretimin amacına yeterince ulaşamadığı, diğer öğretmenlerin ise olumlu bir tavır sergilemeleri nedeniyle eğitim öğretimin amacına ulaştığı söylenebilir.

Tablo 17: *Araştırma Kapsamındaki İlköğretim Okullarında Görsel Sanatlar Dersi Öğretmenlerinin, Okullarını Geliştirme Çabaları Üzerine Görüşleri*

Sanat öğretmeni görev yaptığı okulu geliştirmek, branşı ile ilgili son gelişmeleri meslektaşları ile paylaşmak ve daha iyi yapmak için etkinliklerde bulunmalıdır.	
A.E.İ.O.	Zülfü Bey "Özellikle sanat dersi öğretmenlerin kendi okullarında ve buldukları ortamlarda daha fazla sorumluluk alıp daha etkin olmalarında fayda vardır" diye görüş belirtirken çalışmalarında biraz başına buyruk, paylaşımcı olmayan, ben bilirim ve bildiğim gibi çalışırım şeklinde biliş ve davranış sergilediği gözlenmiştir.
Ö.O.İ.O.	Öğretmen "çevresinde olan sanat etkinliklerini takip ettiğini, meslektaşları ile görüş alışverişinde bulunduğunu" belirterek diğer gelişmeleri de "medyadan ve internetten takip ettiğini" söylemektedir. Öğretmen bunları söylerken okulunda başka resim öğretmeni bulunmadığını unutmuş gibidir. Müfredatı da takip ettiği söylenemez. Çünkü görüşme esnasında müfredatla ilgili sohbet net girişler yapamadığı gözlenmiştir.
M.B.İ.O.	Öğretmen bu konuda şunları söylemektedir; "Okulda sanıyorum pek çok şeyi başardık. Resim yapmadığımız duvar kalmadı. Bahçe duvarı, bahçenin asfaltı, okul dış duvarları, iç duvarları, kantin duvarları, sahne duvarları. Pek çok duvarda tablolarımız asılı. Ayrıca, sanat etkinlikleri duyuru panosu yaptık. Pek çok yarışmaya katıldık. Ödüller aldık. Meslekle ilgili olarak zaman zaman toplantılarda, zaman zaman da özel olarak görüştüğüm meslektaşlarım var. Onlarla yaptıklarımı ve onların yaptıklarını, müfredatı, yapılması gerekenleri konuşur ve tartışırız" demektedir. Öğretmenin anlattıklarından ve yaptıklarından konu hakkında yeterli olduğu gözlenmektedir.
Ö.G.İ.O.	Öğretmen okulu geliştirmek için, atölyeleri boyadıklarını belirtmektedir. Ayrıca meslektaşlarıyla branşıyla ilgili gelişmeleri şu ana kadar paylaşma fırsatının olmadığını, bu durumun en büyük eksiklerinden olduğunu belirtmektedir. Fakat idare tarafından gelişmelerle ilgili olarak zaman zaman bilgilendirildiğini ve okulda ve meslekte ilk yılı olmasından bir çok şeyi yeni öğrendiğini ve öğrenmeye çalıştığını ifade etmektedir. Öğretmenin konu hakkında eksikleri çok fazla, ancak iyi olan kendi öz eleştirisini açık bir şekilde yapabiliyor. Bu onun kendisini geliştirmesinde oldukça faydalı olacaktır. Bu nedenle olumlu bir tutum sergilediği söylenebilir.

İlköğretim Okullarındaki Görsel Sanatlar Dersi Öğretmenleri ve Fiziki Altyapı Standartlarına Yönelik Bir Durum Değerlendirmesi

Tablo 17'ye göre, A.E.İ.O. ve Ö.O.İ.O. öğretmenlerinin konu hakkındaki tutumlarında tutarsızlık tespit edilmiştir. M.B.İ.O. ve Ö.G.İ.O. öğretmenleri ise ilgili konuda olumlu bir tavır sergiledikleri anlaşılmaktadır. Elde edilen bulgulara göre, sanat öğretmenin görev yaptığı okulu geliştirmesi, branşı ile ilgili son gelişmeleri meslektaşları ile paylaşması ve daha iyi yapmak için etkinliklerde bulunması konusundaki öğretmen yeterliğinde A.E.İ.O. ve Ö.O.İ.O. öğretmenlerinin yetersiz kaldığı bu nedenle de eğitim öğretimin amacına ulaşamadığı, M.B.İ.O. ve Ö.G.İ.O. öğretmenlerinin ise tutumlarından yeterli kabul edilebilecekleri görüldüğünden eğitim öğretimin amacına ulaştığı söylenebilir

Tablo 18: *Araştırma Kapsamındaki İlköğretim Okullarında Görsel Sanatlar Dersi Öğretmenlerinin, Velilerle Sanatın Gerekliğini Konuşmaları Üzerine Görüşleri*

Sanat öğretmenleri, sanat eğitiminin gerekliliği ve hedefleri doğrultusunda velilerle etkileşimde bulunmak durumundadır.	
A.E.İ.O.	Zülfü Bey "Velilerdeki sanat derslerinin gereksiz olduğu ön yargısını ortadan kaldırmak için çocuğun gelişiminde sanatın rolünün ne kadar önemli olduğu hususunda bilgilendirilmesi gerektiğine inanırım." diye dilek ve temennisini sloganik olarak söyleme dökerken, velilere bu konuda vaktiyle anlatımlarda bulunduğunu, şimdilerde ise böyle bir heyecanın bulunmadığını belirtmiştir.
Ö.O.İ.O.	Gülşen Öğretmen "Velilerle genel toplantılarda birebir görüşmelerde sanat eğitiminin gerekliliği, önemi ve hedefleriyle ilgili gerekli tüm açıklamaları, önerileri, yapmaları gerekenleri vurgulayan diyaloglarda bulunurum" demektedir. Öğretmenin bunu rahatlıkla yaptığı söylenebilir. Çünkü okulun öğrenci velilerinin büyük çoğunluğu üniversite mezunu olmakla birlikte okulun sanatsal sosyal faaliyetlerine neredeyse tam olarak katıldıklarını çoğunlukla gözlemlenmiştir.
M.B.İ.O.	Öğretmen; "Velilerle etkileşimde bulunuyorum. İlgili öğrencilerin velileri okula gelerek benden çocuklarının gelişimi hakkında bilgi alıyorlar. Bir de malzeme getirmeyen, çalışmasını getirmeyen öğrenci velilerini çağırıp onlarla konuşuyorum. Bu derste öğrencinin sorumluluğunu yerine getirmesi ona sorumlulukları konusunda olumlu kazanımlar sağlayacağını söylüyorum" demektedir. Öğretmen görüldüğü kadariyle elinden geleni yapmaktadır. Bu konuda öğrenci mevcudunun çokluğu göz önüne alınırsa standartlar açısından bir sıkıntı görülmemektedir. Ayrıca öğrenci velilerinin daha çok kültürlü insanlardan, özellikle de akademisyenlerden oluşmasının da iletişimi kolaylaştırdığı söylenebilir.
Ö.G.İ.O.	Öğretmen konuyla ilgili olarak; "Velilerle malzeme eksikliği, çocukların ilgisizliği gibi konularda görüşüyoruz" demektedir. Ayrıca, velilerin çok ilgili olduklarını, o çağırmadan velilerin gelerek öğrenciyi sorduklarını söylemektedir. Öğretmenin anlattıklarından velilerle bir etkileşiminin olduğu anlaşılıyor, ancak bu etkileşim, sanat eğitiminin gerekliliği ve hedefleri bağlamında yetersiz kalmaktadır.

Tablo 18'e göre, A.E.İ.O. öğretmeni ile Ö.G.İ.O. öğretmenlerinin ilgili konuda gereken hassasiyeti göstermedikleri anlaşılmaktadır. A.E.İ.O. öğretmeni konuyla ilgili olarak eski heyecanını kaybettiğini vurgulamaktadır. Bir öğretmen heyecanını nasıl kaybeder? Aslında bu sorunun cevabı çok basittir. Heyecan ritimdir, harekettir. Tıpkı kalp atışları gibi canlılığın ifadesidir. Heyecanı kaybetmekse ölümdür. Öğretmede monoton ve alışılmış rutin çalışmalarla bir döngü içine girerse elbette sıkılacak yani ölecektir. Yaşamak için farklı yaklaşımları denemeli, denemek içinse yeni eğitim sistemlerindeki yenilikleri takip etmelidir. Bu nedenle A.E.İ.O. öğretmenin heyecan kaybı nedeniyle performans kaybetmesini, alanıyla ilgili yenilikleri takip etmemesine bağlayabiliriz. Ö.G.İ.O. öğretmeni ise daha çok eğitim öğretimdeki eksikliklerle ilgili olarak velilerle iletişim kurduğunu belirtmektedir. Hâlbuki bu, sanat eğitiminde bir amaç değil araçtır. Asıl, sanat eğitiminde amaç, sanat eğitiminin gerekliliğini, bireyin gelişimindeki katkılarını, eğitim sistemi içerisinde vazgeçilmez olduğunu ailelere, oradan da topluma kabul ettirmektir. Bu nedenle öğretmenin her ne kadar görevde yeni olması, tutumunu masum gösterse de, konuya hassas davranmadığı söylenebilir. İlgili konuda Ö.O.İ.O. ve M.B.İ.O'ları açısından problem görülmemektedir. Ancak bu konuda adı geçen okullarda öğrenci velilerinin daha çok akademisyen olması öğretmenin işini kolaylaştırmaktadır. Sonuçta ilgili ve kültürlü velilerin sanata yaklaşımı daha pozitif olmakta ve öğretmenlerin işleri de kolaylaşmaktadır. Elde edilen bulgulardan, sanat öğretmenlerinin, sanat eğitiminin gerekliliği ve hedefleri doğrultusunda velilerle etkileşimde bulunmaları hususunda A.E.İ.O. ve Ö.G.İ.O. öğretmenlerinin tutumlarının yetersiz olduğu, bu nedenle de ilgili konuda yeterli öğretmen standardını sağlayamadıkları ve eğitim-öğretimin amacına ulaşamadığı, Ö.O.İ.O. ve M.B.İ.O. öğretmenlerinin ise ilgili konuda yeterli öğretmen standardını sağladıkları, bu nedenle de eğitim öğretimin amacına ulaştığı söylenebilir.

İlköğretim Okullarındaki Görsel Sanatlar Dersi Öğretmenleri ve Fiziki Altyapı Standartlarına Yönelik Bir Durum Değerlendirmesi

Tablo 19: *Araştırma Kapsamındaki İlköğretim Okullarında Görsel Sanatlar Dersi Öğretmenlerinin, Öğrencilerin Sanatsal Gelişimini İlgili Kişilerle Paylaşmaları Üzerine Görüşleri*

Sanat öğretmenleri öğrencilerin sanatsal gelişimlerini ailelerle, meslektaşlarıyla, eğitim politikaları oluşturanlarla paylaşmalıdırlar.	
A.E.İ.O.	Zülfü Bey'in bu konuda hayalleri şöyledir. "Sadece paylaşmak yeterli değil aynı zamanda bu derslerin daha fazla dikkate alınabilmesi için bir tartışma platformu oluşturmak lazım, özellikle sınavlarda bu derslere ait sorularında yer alması için bir kamuoyu oluşturmak lazım" der ama bu emel ve hedeflerinize ilgili herhangi bir girişimde, başvuruda buldunuz mu? Meslektaşlarımızla ve ilgili makamlarla bu görüşlerinizi paylaştınız mı? sorusuna, bizi kim dinler diye yanıt vermiştir.
Ö.O.İ.O.	Gülnigar Hanım, bu konuda zayıf kaldığını belirterek sadece aile bazında görüşüldüğünü ve ilgili makamlarla nasıl ve ne şekilde karşılanacağını kestiremediğinden herhangi bir girişimde bulunmadığını söylemektedir.
M.B.İ.O.	Öğretmen bu konuda; "Öğrencilerin aileleri sanatsal gelişimleri hakkında bilgi almaya geldiklerinde öğrencileri nasıl yönlendirmeleri gerektiği konusunda bilgilendiriyorum. Meslektaşlarımla zümre toplantılarında bilgi paylaşımında bulunuyorum. Fakat eğitim politikası oluşturan üst yöneticilerle fikir alışverişinde bulunduğum söylenemez" demektedir. Öğretmen davranışlarıyla ilgili olduğunu sergilemektedir. Ancak tecrübeli bir öğretmen olarak dersine yönelik birikimlerini yöneticiler ya da eğitim politikalarıyla uğraşanlarla paylaşması sanat eğitiminin gelişimi açısından faydalı olacaktır.
Ö.G.İ.O.	Ders öğretmeni öğrencide gözlediği gelişimleri destekleyerek, ailelerle paylaştığını belirtmektedir. Ayrıca, birkaç öğrenciyi ders haricinde çalıştırdığını ve Güzel Sanatlar Liselerine yönlendirdiğini eklemektedir. Başarılı öğrencilerin sınıf öğretmenleri ile de görüşerek, hem bilgi aldığını hem de bilgilendirme yaptığını söylemektedir. Ancak, "Eğitim politikalarıyla uğraşanlarla bu güne kadar hiç bir paylaşımım olmadı" demektedir. Bu alanda öğretmenin tek eksiği, eğitim politikalarıyla uğraşan bilim adamlarıyla herhangi bir paylaşımında bulunmamasıdır.

Tablo 19. incelendiğinde tüm okul öğretmenlerinin özellikle eğitim politikaları oluşturanlarla iletişim içerisine girmedikleri görülmüştür. Hâlbuki sanat eğitimi ile ilgilenenler için en önemli deney grubunu sanat öğretmenleri oluşturmaktadır. Bu alanda edindikleri izlenimleri paylaşmış olsalar birçok probleme cevap bulunabilmesine sebep oldukları gibi, belki yeni ufukların açılmasını da sağlayacaklardır. Kısacası sanat eğitiminin gelişiminde en önemli faktörlerden birisi öğretmenlerin bilgi ve tecrübelerini bu alandaki uzmanlara açmalarıdır. Elde edilen bulgular ışığında, araştırmaya konu olan okul öğretmenlerinin birikimlerini özellikle eğitim politikalarıyla uğraşanlarla paylaşmadıkları görülmüştür. Oysa görsel sanatlar öğretmenle-

rinin yeterlilik ölçütlerinden birisi, öğrencilerin sanatsal gelişimlerini ailelerle, meslektaşlarıyla ve eğitim politikaları oluşturanlarla paylaşımlarını öngörür. Bu nedenle ilgili konuda, araştırma kapsamındaki okulların görsel sanatlar eğitimi öğretmenlerinin olumlu tavır sergileyemedikleri ve bu durumun eğitim öğretimin amacına ulaşmasına engel teşkil ettiği söylenebilir.

SONUÇ

Araştırma sonucunda aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır. Buna göre, Okulların fiziki standartlarına ilişkin sonuçlar şöyledir:

- Kamu okullarındaki sanat odası standardı ile öğrenci başına düşen öğretmen sayısının özel okullardakine göre yeterli olmadığı anlaşılmıştır.
- Okulların *dersliklerindeki öğrenci başına düşen 1,50 m²'lik standart alanın* hiçbirinde yeterli olmadığı saptanmıştır.
- Okulların hiç birisinde *görsel sanatlar dersliği çok çeşitli araç ve gereçlerin kullanımına elverişli* bir konumda düzenlenmemiştir. A.E.İ.O. da görsel sanatlar dersi normal sınıflarda yapılmaktadır.
- *Çeşitli malzemelerin giriş ve çıkışı ile öğretimin kolay olması için sanat dersliğinin zemin katta olması* standardına sadece Ö.O.İ.O. uymaktadır.
- *Evyeler ve temizlik alanlarının kısa zaman diliminde tüm sınıfa yeterli olacak şekilde olması standardında;* okulların hiç birisinin görsel sanatlar dersliğinde evye yoktur, çöp kovası da birer tane bulunmaktadır.
- *Düzenli bir sanat programı için deponun gerekli tüm malzemeleri alacak büyüklükte olması standardında;* Diyarbakır ili A.E.İ.O. ve Ö.O.İ.O'nun deposu bulunmamaktadır. Konya ili M.B.İ.O. ve Ö.G.İ.O. okullarının ise depoları, Görsel sanatlar dersliği ya da ulaşımı kolay bir ortamda değildir. M.B.İ.O'nun deposu kreş kısmında, Ö.G.İ.O'nun deposu ise dersliğin bulunduğu blok dışındadır.
- *İki ve üç boyutlu öğrenci çalışmalarının ayrı ayrı saklanması için sınıfta dolapların olması standardında;* okullardan sadece Konya ili M.B.İ.O uymaktadır. Ancak bu okulun dolapları da yeterli kapasitede değildir.
- *Nötr renkli duvarlar ve sergileme alanlarının yeterliliğinin mümkün olduğunca sağlanması standardında;* okulların hepsinde nötr renkli duvarlar bulunmaktadır. Ancak yapılan öğrenci çalışmaları sadece Di-

İlköğretim Okullarındaki Görsel Sanatlar Dersi Öğretmenleri ve Fiziki Altyapı Standartlarına Yönelik Bir Durum Değerlendirmesi

Yarbakır İli A.E.İ.O ve Konya İli M.B.İ.O'nda sergilenmektedir. Bu okullar devlet okullarıdır.

- *Değişken aydınlatma, doğal aydınlatmayı da içerecek şekilde, öğretimde kullanılmak üzere hazır hale getirilmesi standardında*; Konya İli M.B.İ.O dışındaki okulların görsel sanatlar dersliğinde doğal aydınlatma sorunu görülmemiştir. Değişken aydınlatma da ise; okulların hiçbirisinin değişken aydınlatmaya sahip olmadığı saptanmıştır.
- *Dersliklerde yazı tahtası, slayt perdesi ve karartmak için gerekli eşyaların bulunması standardında*; okulların hepsinin dersliklerinde yazı tahtası vardır ancak hiç birisinin görsel sanatlar dersliğinde slayt perdesi ve karartmak için perde vb. eşyalar bulunmamaktadır.
- *Bazı sanatsal gereçlerin kullanımı için özel havalandırma düzeneği kurulması standardında*; okulların hiç birisinde özel havalandırma düzeneği yoktur.

Öğretmenlerin standartları sağlamadaki yeterlilik durumlarında ise;

Diyarbakır Ali Emiri İlköğretim Okulu'nda;

Genel olarak öğretmen, öğrencileri insani amaçlara bağlı kılan kavramsal hedefler belirlemede, öğrencilerin yaptıkları çalışmalarını incelemeye, yorumlamada ve değerlendirme esnasında etkileşimde bulunmada, öğrencileri etkin olarak öğrenebilmeye, yaratabilmeye ve sanatın içeriğini sorgulayabilmeye güdülemede, öğrencilerin sanatsal gelişimlerini ailelerle, meslektaşlarıyla, eğitim politikaları oluşturanlarla paylaşma durumunda, görev yaptığı okulu geliştirmede, branşı ile ilgili son gelişmeleri meslektaşları ile paylaşmada ve sanat eğitiminin gerekliliği ve hedefleri doğrultusunda velilerle etkileşimde bulunma durumlarında standartların oldukça altında kalmaktadır.

Diyarbakır Özel Ortadoğu İlköğretim Okulu'nda;

Öğretmen, öğrencilerin yaptıkları çalışmalarını incelemeye, yorumlamada ve değerlendirirken etkileşimde bulunmada, öğrencileri etkin olarak öğrenebilmeye, yaratabilmeye ve sanatın içeriğini sorgulayabilmeye güdülemede, öğrencilerin sanatsal gelişimlerini ailelerle, meslektaşlarıyla, eğitim politikaları oluşturanlarla paylaşma durumunda, görev yaptığı okulu geliştirme, branşı ile ilgili son gelişmeleri meslektaşları ile paylaşma durumlarında yetersizlik sergilemiştir.

Konya Özel Gündoğdu İlköğretim Okulu'nda;

Genel olarak öğrencilerin, etkin olarak öğrenebilmesinde, yaratabilmesinde ve sanatın içeriğini sorgulayabilmesinde, değerlendirmesinde, öğrencileri insani amaçlara bağlı kılacak hedefleri belirlenmesinde, öğretim esna-

sında yararlanılan kaynaklarda, deneyimlerini eğitim politikaları hazırlayanlarla paylaşması konusunda ve branşıyla ilgili gelişmeleri meslektaşlarıyla paylaşması konusunda eksikler tespit edilmiştir.

Bu konuda öğretmenin gayretli olduğu, ancak mesleğinin ilk yılında olması nedeniyle tecrübe olarak birçok eksiğinin bulunmasından, bazı durumlarda yetersizliğinin gözlemlendiği, ancak bu eksikliklerini kısa sürede gidebilecek kapasitede olduğu gözlemlenmiştir.

Mehmet Beğen İlköğretim okulunda ise; öğretmenin tecrübeli, gayretli ve istekli olması neticesinde, deneyimlerini eğitim politikalarıyla uğraşanlarla paylaşma konusu dışında bir eksiği tespit edilmemiştir. Bu durum ilgili kısımda (Görsel Sanatlar Öğretmen Standartları) verilmiştir.

Son olarak belirtilebilir ki; inceleme yapılan okullarda genel yetersizlik dersliklerin fiziki durumundan kaynaklanmaktadır. Fiziki durumdaki kapasite eksikliği öğretmenin eğitim-öğretim yaşantısını da etkilemektedir. Bu ortam içerisindeki öğretmen daha fazla yorulmakta, bu nedenle belki bir süre sonra bıkmakta ve motivasyonunu da kaybetmektedir. Bu bağlamda Türkiye de ilk ve orta öğretim kurumlarında görsel sanatlar dersliklerinin derhal standartlara uygun hale getirilmesi gerekmektedir. Uygun bir ortamda öğretmenlerde kendilerini geliştirme ve yetkinleştirme fırsatı yakalayacaktır.

Ayrıca, ilk ve orta öğretim kurumlarında bu tip araştırmalar sık sık yapılarak sonucunun eğitim fakültelerinde sanat eğitimi alan öğrencilerle paylaşılması gerekmektedir. Hatta bu paylaşım, daha eğitimin başında olanları da kapsmalı ve gideceği ortamı gören öğrencinin eksik yönlerini tespit ederek yönlendirilmesine yardımcı olmalıdır.

KAYNAKLAR

- Arı, R. ve Saban, A. (2000). Sınıf Yönetimi. Konya: Ceylan Ofset.
- Mercin, L. (2006). Resim Dersini Müze Kaynaklı Oluşturmacı Öğrenme Yaklaşımı Etkinliklerine göre Uygulamanın Erişiyi, Kalıcılığı ve Tutuma Etkisi (Diyarbakır İli Örneği). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Gözel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Öğretmenliği Bilim Dalı Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Mill, B. (1992). Longman-Metro Dictionary Of Contemporary English. Longman Group UK Limited. England.
- Özdemir, S.(2000). Eğitimde Örgütsel Yenileşme. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Özsoy, V. (2003). Görsel Sanat Eğitiminin Tarihsel Ve Düşünsel Temelleri. Ankara: Ümit Ofset Matbaacılık
- Şimşek, M. (2000). Sorularla Toplam Kalite Yönetimi ve Kalite Güvence Sistemleri. İstanbul: Alfa Yayınları.